

جلوه‌هایی از روضه‌علوی

ناصر غروی / ترجمه: محسن سلامی

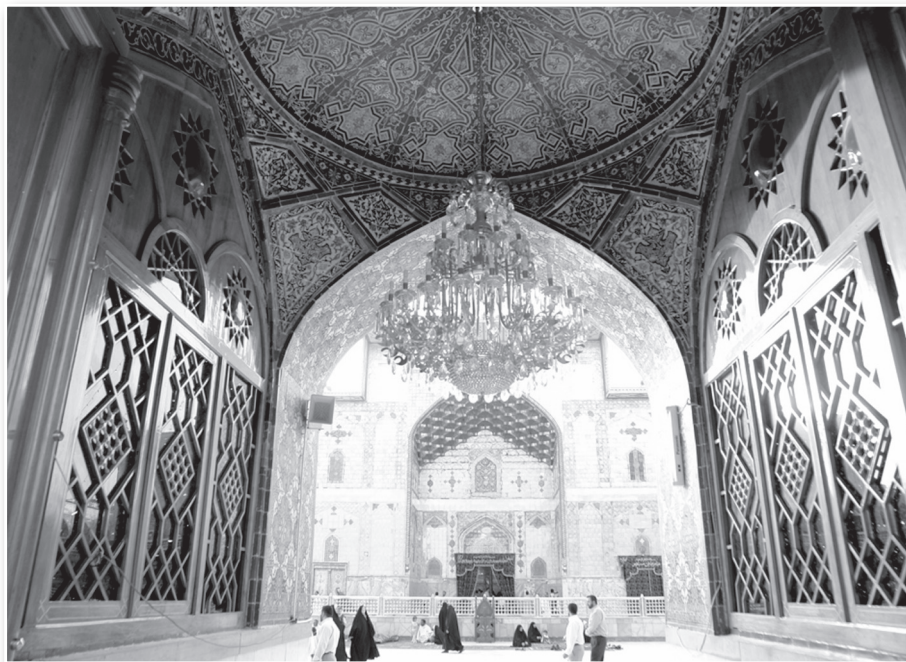

۱. حسینیه صحن

این حسینیه در جهت شرق، دیوار شمالی صحن حیدری قرار دارد و در ورودی این حسینیه در ایوان سوم، از گوشه شمال شرقی می‌باشد که تنها ورودی آن است. بنای آن قدمت چندانی ندارد و مشهور است که متولّی ساخت آن، فردی نیکوکار به نام سید هاشم زینی رحمته‌الله از بزرگان و شخصیت‌های برجسته نجف اشرف بوده است. این حسینیه در طبقه همکف دارای دو اتاق بزرگ مستطیل شکل است که موازی هم هستند و شبیه سالن می‌باشند که محوطه‌ای رو باز و تقریباً مربع شکل، میان این دو

سالن فاصله شده و در بخش غربی این محوطه وضوخانه قرار دارد. طبقه فوقانی حسینه نیز دارای دو اتاق است که بر روی اتاق‌های طبقه هم کف قرار گرفته و به اندازه آن‌ها هستند. البته ایوانی مستطیل شکل و با ارتفاعی کم، میان این دو طبقه قرار دارد.

پس از فروپاشی رژیم بعث عراق، هیأت ناظر و سرپرست امور حرم، وسایل را بیرون ریخت و ساختمان آن را تخریب کرد تا آن را به سبک و شیوه جدید بسازد تا قابل بهره‌برداری شود اما این هیأت پیش از اتمام پروژه، مدیریت امور حرم را از دست داد و از آن پس، با مدیریت جدید، کار در حسینه دنبال شد تا آنچه را که مدیریت پیشین آغاز کرده بود به پایان برساند. کار بر روی این پروژه، بعد از پذیرش مدیریت از سوی هیأتی که «دیوان وقف شیعی» با حمایت مقام مرجعیت آن را تشکیل داد، همچنان ادامه دارد.

۲. ایوان العلماء

ایوانی است در مرکز ضلع شمالیِ رواقِ مطهر و مُشرف بر صحن شریف. این ایوان روبه‌روی مقبرهٔ مرحوم سید محمد کاظم یزدی، در نزدیکی باب شیخ طوسی علیه السلام واقع شده است.

دلیل نامگذاری این ایوان به این خاطر است که تعدادی از علما در آن و یا مقابل این ایوان به خاک سپرده شده‌اند؛ از جمله علمای مشهور مدفون در این ایوان، عبارت‌اند از: شیخ احمد بن اسماعیل جزایری، صاحب کتاب، «قلائد الدرر فی بیان آیات الاحکام بالاثَر» (متوفای سال ۱۱۵۱ هـ). شیخ محمد مهدی نراقی، مؤلف کتاب «جامع السعادات» (متوفای سال ۱۲۰۹ هـ). فرزندش شیخ احمد نراقی، مؤلف کتاب «المستند» (متوفی سال ۱۲۴۵ هـ)، سید علی داماد (متوفای سال ۱۳۳۶ هـ) و...

۳. مدرسهٔ علمیّه صحن

طبقهٔ فوقانیِ ساختمان صحن، شامل پنجاه و دو حجره است. مقابل هر حجره ایوانی است که مشرف بر فضای صحن شریف بوده و پشت سر هر مجموعه از آن‌ها راهرویی است که به پله‌ای منتهی می‌شد. این پله به حجره‌ها می‌رسند. این اتاق‌ها ساخته شدند تا همانند سایر مدارس در محله‌های نجف اشرف، مسکن و محلی برای اقامت طلاب علوم دینی باشند. این حجره‌ها شبیه همان چیزی است که امروزه به آن خوابگاه می‌گویند.

بانگاهی به تاریخ متوجه می‌شویم که ساختمان سابق این مجموعه، شامل حجره‌هایی برای اسکان طلاب علوم دینی بوده و این غرفه‌ها توسط طلبه‌ها پُر شده بودند. برخی از علما، همانند مقدس اردبیلی حجره‌هایی در صحن شریف داشته‌اند که کتاب‌های خود را داخل آن‌ها تألیف کرده و نیز محلی برای تدریس درس‌هایشان بوده است.

بعد از قیام ماه صفر سال ۱۳۷۷ هـ. برابر با سال ۱۹۷۷ م. نیروهای سرکوب‌گر رژیم سابق اقدام به تخلیهٔ آنها کرد و در نتیجه این حجره‌ها از طلاب علوم دینی خالی

شد. این کار با طرح و نقشه پاکسازی حوزه‌های علمیه در نجف اشرف و دو شهر مقدس کربلا و کاظمین انجام شد و از آن تاریخ به بعد، حجره‌های این مدرسه خالی مانده است.

۴. ناودان طلا

این ناودان رو به روی در قبله، بر بالا و میانه ضلع جنوبی رواق شریف قرار دارد و تنها وسیله خروج آب بارانی است که بر روی گنبد، حرم و رواق می‌بارد. به‌طور معمول، مردم آبی را که از این ناودان پایین می‌ریزد، به جهت تبرک به گنبد شریف، برای شفا بر می‌دارند.

۵. طراحی دیوار شرقی صحن

دیوار شرقی صحن شریف حیدری، به گونه‌ای طراحی شده است که در تمام فصول سال، شاخصی است برای تعیین وقت زوال. این پدیده در دو جای آن رؤیت می‌شود. اول: در زیر ساعت، روبه‌روی باب «امام رضا (علیه السلام)» (معروف به باب سوق الکبیر) سه قوس وجود دارد که با کاشی خمیده آبی رنگ پوشیده شده است؛ زمانی که خورشید به میانه قوس وسطی می‌رسد، نشانه وقت زوال می‌باشد.

دوم: در ایوان‌های چهارگانه‌ای که میان باب «مسلم بن عقیل» (معروف به باب العبايجه) و گوشه شمال شرقی قرار دارد؛ هنگامی که خورشید بالا می‌آید و به اندازه چهار انگشت از لبه این ایوان‌ها می‌گذرد، در تمامی فصول سال نشان دهنده وقت زوال است.^۱